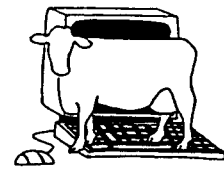

כלכלה וממשק

רפת "גדולה" וחסכון בעבודה

עופר קרול – "החקלאית"

של הרופא, המזריע, מוביל החלב וכד') מראה על צוות של 12-10 איש שזה רק כ-28 פרות לעובד, אבל במשמרת קצרה יותר של 8-7 שעות בלבד. לכאורה פחות יעיל, אבל בהשוואה ליום עבודה אמריקאי של כ-11 שעות יש ברפת הישראלית רק כ-8-7 עובדים זה מקביל לנתונים האמריקאים של 42-40 פרות לעובד, כבר ברפת "הקטנה והבלתי יעילה" שלנו. גדילה הדרגתית של הרפתות היעילות לכדי 600-500 פרות (ובעתיד אולי 800 ומעט יותר) ללא גיבנת של שותפים ותוך כדי יציאה מהענף של אלה הפחות יעילים ובמבנים ואיכות סביבה בלתי סבירים, תביא אותנו ליצירת מערכת ייצור איכותית ויעילה יותר מהדגם האמריקאי.

השותפויות שאנחנו מקימים היום יביאו אותנו במקרה הטוב למבנה האמריקאי שבו יש פער בין עובדי הצווארון הכחול במשמרות ארוכות ובשכר נמוך, לבין שכבת הניהול, אבל עם מעט מאד עודף (אם בכלל) של דיבידנדים לשותפים.

במשק המשפחתי ובתהליך שעבר עליו בשנים האחרונות, אנחנו כנראה ייחודיים. בחינה של המבנה הקיים אצלנו היום סביב מרכזי המזון מראה את הנתונים הבאים: במרכז המזון 4 עובדים. להכנת תחמיצים שוכרים קבלן, שאם נחלק את עבודתו על כל השנה בממוצע זהו עובד אחד נוסף. איסוף חלב והובלתו למחלבה, 2 עובדים נוספים. מנהל מרכז מזון כולל מכירות בקר ושירותי מזכירות, 3 עובדים ובנוסף וטרינר במשרה מלאה.

אחת מהנחות היסוד מבין שיקולי הרפורמה בענף הרפת היא, שהמעבר ליחידות גדולות יביא בעקבותיו חסכון משמעותי בעבודה. לאחרונה, כמו לרבים מבינינו, הזדמן לי לבקר במספר רפתות גדולות בארצות-הברית והתעניינתי בנושא העבודה. בארצות-הברית כמו בכל מקום אחר יש דוגמאות כמעט לכל ולכן, אסור ולא ניתן להכליל. אי-לואת בחרתי להציג כאן כדוגמה רפת הנמצאת במערב מרילנד ואשר נקלעתי אליה במקרה וללא הכוונה מראש. ברפת (OAK BLUFF FARMS) כ-2700 פרות המניבות יחד כמות של כ-27 מיליון ק"ג חלב. הרפת מתנהלת כיחידה סגורה המספקת לעצמה את כל השירותים החל בגידול המספוא ושימורו, דרך ההזרעה והטילוף, החליבה ועד המכילית להובלת החלב למחלבה. לרפת קשר הדוק ורצוף עם יועץ לתזונה, בעוד שאת הטיפול הרפואי השוטף עושים לבד, כך שווטרינר מוזמן לבקר רק במקרים קיצוניים.

לשאלתי על מספר המועסקים ברפת נאמר לי, כי סך כל העובדים במערכת מגיע לכדי 65 איש. שמעתי, הפנמתי וחישבתי כי $41.5 = 2700/65$ או במילים אחרות ולהבנה, 41.5 פרות בממוצע לעובד!

במספרים זה נראה יפה, אבל כל עובד כזה נמצא מדי יום בעבודה בין 10 ל-12 שעות, אם במשמרת חליבה רצופה של 11 שעות או משמרת מקבילה של עבודות אביסה, נקיון וכדומה. בחינה מקבילה של רפת ישראלית ממוצעת של 300 פרות (ובנוסף, החלק היחסי

הכנסה נוספים, ואילו ברפת יש פחות מיום עבודה מלא.

נדמה לי כי היום יש בידנו נכס כלכלי חברתי מהמדרגה הראשונה וזה המשק המשפחתי. עצתי להוגי/יוזמי/מבצעי הרפורמה להוביל את המשק המשפחתי ליחידות של כ-800,000 ק"ג חלב, ללא שותפים ובצד מרכז המזון. נהיה יעילים וטובים ואם תרצו, אפילו אור לגויים.

לסיכום רשימה לא מדעית זאת. נראה כי יש צורך בחשיבה נוספת להכללה המקובלת היום אצל חלק מאתנו על יתרונות השותפות והרפת הגדולה לפני שיעשו צעדים בלתי הפיכים.

בסיכום, למרכזי מזון המשווק שנתית (בישראל) 27 מיליון ק"ג חלב, ס"ה 11 עובדים. בהנחה שמשק משפחתי ממוצע יגיע ויכול להגיע למכסה של כ-800,000 ק"ג חלב, מדובר בסך כולל של כ-34 יחידות משק שהם לפי כ-1.4 עובדים למשק (אב ובן, למשל) זה הקף של כ-48 עובדים. סך כל העובדים 59. זה טוב ויעיל אפילו יותר מהרפת הגדולה בדגם האמריקאי. היום כאשר המכסה עדיין בהקף של כ-400,000-450,000 ק"ג, היעילות שלנו במשק המשפחתי נראית נמוכה יותר, אבל זה אינו מדויק מאחר שבמרבית המשקים המשפחתיים אצלנו יש גם ענפים ומקורות

הסככה החדשה במשק גלבוע, מושב כפר יחזקאל המתוכננת לאכלס 160 פרות. לקראת ההרחבה נבנה גם מכון חליבה חדש, ועוד פרטים מעניינים לרוב.